

Dita MALEČKOVÁ

Mozek a událost

Již formou své diplomové práce dává Dita Malečková najevo, že text nemá být jen akademickou úvahou na dané téma, jakkoli část věnovaná speciálním filosofickým problémům volí témata filosoficky jasně profilovaná: vidění a tělo (Merleau-Ponty, Bergson), problém prostoru (Foucault, Deleuze atd.), anebo témata spjatá s aktuální podobou kultury (fraktály, kyberprostor). Odpovídá to vnitřní struktuře celé práce, která má být v tomto kontextu schopna dotknout se určitého význačného příkladu českého výtvarného umění (Boudník), a proto také autorka od začátku až do konce přistupuje k pojmům a myšlenkovým koncepcím tak, aby s nimi bylo možné operovat i v širších kulturních souvislostech. V tomto ohledu je pak výchozí téma „vidění“ přirozené a nutné. Oceňuji, že již vstup do celé práce je pokusem o samostatnou úvahu (lze vidět, jak vidíme?, chceme vědět, co vidíme, atd.) a vůbec je na práci spíše sympatické, že se vyhýbá referování i tam, kde je třeba určité pojmy či koncepce vyložit, že využije i dialogickou formu a spíše volí metodu konfrontace momentů, než systematické *Darstellung*. Myslím, že tato metoda odpovídá zaměření práce a je tedy legitimní. Problém se neztrácí a zejména v první polovině práce je i argumentační linie zřejmá: vztah vidět-vědět, funkce těla a pohybu v této souhře, limitní případy na okrajích (pohled, který pouze bloudí, souvztažnost vidění-myšlení-prostor. Že je autorka schopna nalézt originální problém, je patrné například na její úvaze o možnosti myslet prostor po Bergsonovi, která přechází k Uexküllovi, což pokládám za jedno silných míst v celé práci (zároveň je pak logická návaznost na Deleuze). Anebo fenomén „vnitřní krajiny“ (str. 30): to propojuje filosofii s širšími souvislostmi (prostor ve výtvarném umění) a může být určitou inspirací pro fenomenologii prostoru. Snad je potom na místě i navázání na „topologii“. Vcelku lze tedy říci, že většinou nejde o nahodilé zřetězování toho, co se autorce líbí, nýbrž že práce má svou vnitřní logiku (přinejmenším v prvních dvou třetinách) a že dokáže pracovat se širším pojetím myšlení, dokládá její diagram na str. 48, který je mnohem srozumitelnější než Deleuzův.

I když to neodpovídá celkovým proporcím, pokládám za *filosoficky* nejzajímavější onu kapitolu, v níž D.M. uvažuje o Vladimíru Boudníkovi. Autorka má detailní znalost Boudníkova díla i (nečetných) interpretací, ale to je pouze základ: důležité je, že Boudník z tohoto pohledu jakoby konkretizuje „pojmy“, které se ale začaly objevovat teprve nějakých deset-patnáct let po něm (diagramatika silových polí, „částicové“ chápání psychických procesů včetně myšlení atd.) Vůbec je zajímavé, jak tato verze „informelu“, který ani neví, že se takto jmenuje, souzní s filosofickým myšlením, třebaže v jiném médiu – a vlastně by stálo za průzkum, jak silně působili umělci, řazení k „informelu“ na francouzské filosofy po válce. Analogie mezi explosionalistickými technikami a filosofickým pojetím „afektu“ u Deleuze není triviální.

Potom je ovšem otázka, pokud jde o celkovou stavbu celé práce, zda kapitoly, které následují, nejsou trochu zbytečné, zda deleuzovské téma „mozku“ by nebylo možné zpracovat „boudníkovským“ způsobem, to jest. setrvat u této silné analogie. Možná, že právě tady je vidět jakoby dvojitá struktura práce: jedna, která ústí do boudníkovské kapitoly, a druhá, která je pokusem o systematický výklad tématu (od vidění k mozku): obě linie jsou trochu v konfliktu, protože pro onu boudníkovskou část by stačilo méně,

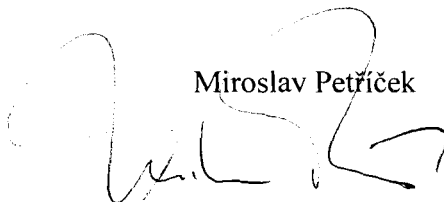
zatímco smyslem oné linie systematické zcela zjevně není nějaká historická rekonstrukce filosofického vývoje v druhé polovině 20. století. V této spíše přehledové linii se pak nelze ubránit drobným nepřesnostem: nevím, zda je možné ještě mluvit o „přirozeném světě“, jakmile do filosofie vstoupí fraktály a chaos, anebo zda se celé téma „vidění“, které je u Merleau-Pontyho zřetelně fenomenologické, nedoznalo nějaké zásadní proměny ve chvíli, kdy do hry vstupují média jako to, co „prostředkuje“ realitu pro vidění. Myslím, že autorka to přinejmenším tuší, když v závěru své práce připojuje mimořádně zdařilou komiksovou transpozici Merleau-Pontyho knihy o Viditelném a neviditelném.

Diplomová práce Dity Malečkové je samozřejmě riskantní a autorka to dobře ví. Rozhodující však podle mého soudu je to, že tam, kde se věnuje filosofii, prokazuje nejen příslušné znalosti, ale i schopnost samostatné práce s texty a zejména nadání pro jejich užití v jiných souvislostech. To není zcela běžné.

Jediné, co práci podle mého soudu trochu škodí, je ne zcela zřetelná struktura: myslím, že zmíněné dvě linie skutečně na některých místech vedou k nejasnostem ohledně celkového zaměření a zdá se mi, že závěrečná část se potom může i jevit jako nadbytečná.

Vcelku se mi ale práce líbí a doporučuji ji k obhájení. V hodnocení jsem na vahách, a proto se kompromisně přikláním ke známce velmi dobrá.

1. IX. 2007

Miroslav Petříček